
PRESENTACIÓ

D'ençà que Joan Fuster qüestionà per primera vegada la validesa del terme tradicional *Decadència* aplicat a la nostra història literària dels segles XVI, XVII i XVIII – un terme molt menys tradicional del que semblava i sempre usat amb interessos ben concrets –, la veritat és que la recerca continuada en els nostres arxius i biblioteques va donant els seus fruits, atés que cada vegada podem parlar amb menys raó d'una “decadència” palesa en la nostra literatura i sí, si es vol, d'una literatura catalana amb fortes influències de la castellana, com per altra banda havia passat durant els segles XVI i XVII en altres cultures europees, com ara la portuguesa o la napolitana.

El present número monogràfic de *Caplletra* és, en gran mesura, deutor d'aquests afanys per continuar descobrint la producció literària i cultural dels homes i de les dones dels segles moderns, a casa nostra. Per això, pràcticament la totalitat dels articles que s'hi apleguen fan referència a autors quasi desconeguts o contenen l'edició d'alguns textos que coneixen les premses ara, per primera vegada, tot passant a augmentar el catàleg de les obres que entre l'anomenat Segle d'Or valencià –el segle XV– i la Renaixença, al XVI, foren escrites en la nostra llengua amb normalitat.

De fet, una ullada ràpida a la producció en català a totes les nostres terres prou que evidència quin ha estat el motiu del desconeixement de molts dels nostres autors d'aquell període: els seus escrits no varen transcendir l'àmbit del manuscrit; circularen de mà en mà, en còpies, però no arribaren a les premses, un honor que estava reservat al castellà o al llatí, dues llengües de totes totes més rendibles per als impressors, que ja pensaven en termes de mercat i poc o gens els interessaven altres aspectes, a no ser que es trobassen davant productes que rebien una subvenció d'alguna institució pública o el mecenatge d'algun prohoms.

El present *Caplletra* vol col·laborar, doncs, al millor coneixement de la literatura i la cultura literària de l'Edat Moderna als Països Catalans i és per això que recull una sèrie de treballs de caràcter molt diferent però que es caracteritzen, en conjunt, per la seua valoració positiva d'uns productes fins ara molt sovint menystinguts.

En aquest sentit, dos treballs s'ocupen del segle XVI. En el primer, Pep Valsalobre, en estudiar l'anònim *Spill de la vida religiosa*, una novel·la anònima que va ser traduïda a diverses llengües europees, ens fa veure que aquest text d'inspiració lul·liana deriva molt segurament d'un altre més extens, l'autor del qual degué de pertànyer a l'orde dels franciscans observants. Per altra banda, Eulàlia de Ahumada ens fa un tast de la riquesa que contenen les cartes d'Hipòlita Roís de Liori, comtessa de Palamós, conservades actualment a l'Arxiu del Palau.

El món del Barroc del segle XVII té una destacada presència en aquest número, i així, podem trobar un escrit sobre l'expulsió dels moriscos valencians, fins ara inèdit, la *Relació verdadera*, de Maximilià Cerdà de Tallada, que és el centre de l'aportació de Josep Lozano, el qual, a més, fa l'estudi lingüístic d'aquesta peça memorialística. Dins

aquest mateix subgènere cal situar un altre autor valencià, Joaquim Aierdi, del qual jo mateix presente les seues *Notícies de València i son regne (1661-1679)*, el dietari més interessant de la segona meitat del segle XVII. També d'aquesta època i d'àmbit valencià és el treball que serveix de base a Marie Noëlle Costa-Reus, atés que aquesta investigadora se centra en les provatures diverses de Llorenç Matheu i Sanç, per tal de traduir en castellà de l'*Spill* de Jaume Roig.

Pel que fa al segle XVIII, el present *Caplletra* compta amb tres treballs més. Dos d'ells reflecteixen part dels interessos il·lustrats sobre la nostra llengua. Així, Maria Conca i Josep Guia estudien els orígens de la paremiografia catalana contemporània, mentre que August Rafanell i Francesc Feliu, a partir d'uns escrits de l'erudit Antoni de Bastero, fan unes reflexions sobre l'interés d'aquell autor català en aspectes dialectals. Finalment, del segle XVIII són també els poemes del valencià Josep Vicent Ortí, estudiats i editats per Joan M. Furió Vayà.

Per últim, i ja del temps a cavall entre els segles XVIII i XIX són dues aportacions més, referides a l'àmbit valencià. Joaquim Martí Mestre, a partir d'un receptari farmacèutic i de la literatura de canya i cordeta, fa un estudi del lèxic de la medicina tradicional i popular d'aquell moment. D'altra banda, Emili Casanova i Francesc A. Martínez, amb l'edició de dos sermons en valencià del pare Ramon Valcedo, predicats a Alcoi i a Cocentaina per tal d'encoratjar els seus habitants contra la invasió napoleònica, posen en relleu l'ús de la llengua autòctona per tal d'acostar-se al poble, per part de l'església i en una data tan avançada com els inicis del segle XIX.

El conjunt que resulta no és exhaustiu ni equilibrat, pel que fa a la representació dels diversos territoris de llengua i cultura catalanes, però, tampoc no ho pretenia. Simplement, és indiciari de tot el que, referit a l'Edat Moderna, encara podem aportar els que hi treballem. Autors, textos, escrits literaris i paraliteraris, o altres aspectes de la nostra cultura en aquells tres segles que a poc a poc se'ns revelen més rics i menys "decadents".

VICENT JOSEP ESCARTÍ